

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดนทบุรี Development guidelines for integrated sustainable Tourism in Nonthaburi Province

บุพชาติ ดวงดี, พยอม ธรรมบุตร*

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดนทบุรี 2) วิเคราะห์ศักยภาพสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ในพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนทบุรี 3) สร้างแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดนทบุรี ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสมผสานด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีเครื่องมือ ได้แก่ แบบรายการศึกษาชุมชน แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (พยอม ธรรมบุตร, 2546) สัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม มีประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 31 คน จากภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว

ผลการวิจัย พบว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด คือเกาะเกร็ด ซึ่งอยู่ในส่วนของทรัพยากรธรรมชาติ มีความสำคัญเป็นอันดับ 1 ทรัพยากรวัฒนธรรม อันประกอบด้วย วัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร วัดปรมัยยิกาวาสวรวิหาร วัดเขมาภิรตาราม วัดชะลอ วัดโชติการาม วัดชมพูเวก วัดปราสาท วัดไทรมาเหนือใต้ วัดไทรใหญ่ วัดราษฎร์ประคองธรรม วัดเกาะพระยาเจ๋ง วัดไผ่ล้อม วัดอัมพวัน วัดเสนีวงศ์ วัดบรมราชาภิเษกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) มีความสำคัญรองลงมา เป็นอันดับที่ 2 ในส่วนของทรัพยากรเทศกาลงานประเพณี ศิลปวัฒนธรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดนทบุรีนั้น เทศกาลผลไม้และของดีเมืองนนท์ เป็นที่นิยมในลำดับที่ 3 ส่วนทรัพยากรท่องเที่ยวกิจกรรม เช่น การท่องเที่ยวตลาดน้ำ ชมวิถีชีวิตชุมชน มีความสำคัญในลำดับที่ 4 และท้ายสุดอันดับ 5 คือทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการ เช่น ทางหลวงแผ่นดินที่สะดวก และรองรับการขยายตัวของ AEC ผนวกกับการเชื่อมต่อทางด่วนพิเศษศรีรัช และการบริการขนส่ง เรือโดยสาร เรือท่องเที่ยว และรถไฟฟ้า

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนทบุรี พบว่า การมีวัดเก่าแก่และโบราณสถาน ซึ่งสะท้อนถึงร่องรอยประวัติศาสตร์เป็นจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนทบุรี ในขณะที่จุดอ่อน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนทบุรีคือ การสูญเสียสังคมเกษตรกรรม จากการขยายตัวของเมือง ในทางกลับกันจังหวัดนทบุรีมีโอกาสนในการพัฒนาการท่องเที่ยวคือสามารถจะผลักดันจังหวัดนทบุรีให้เป็นศูนย์กลางการปลูกทุเรียนนอันดับหนึ่งของโลก โดยสร้างแบรนด์นทบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวสู่ระดับสากล ในขณะที่ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรค พบว่า ท่าเลที่ตั้งซึ่งเป็นท่าบลูมริมน้ำ ประสบปัญหาอุทกภัยโดยง่าย เป็นปัญหาในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนทบุรี จากผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับทรัพยากรของจังหวัดนทบุรี จึงได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดนทบุรี โดยพัฒนาองค์ประกอบสี่ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านจิตใจ

*ที่ปรึกษาหลัก

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน จังหวัดนนทบุรี

ABSTRACT

This research aimed to 1) study tourism resources of Nonthaburi Province 2) conduct the internal and external SWOT analysis 3) guideline for developing integrated sustainable tourism in Nonthaburi Province. In this study, the researcher used qualitative research which by interviewing the opinion over the tourism of Nonthaburi Province. The sample group is total 31 persons, who come from government, private sectors, local people and tourists.

According to the research findings, it was found that significant tourism resources of the province in term of natural resource is Ko Kret Island is the most popular the second one is such as Chalam Phrakiet Temple, Pormatkiyawiharn Temple, Kemaphitaram Temple, Chalow Temple, Chotikaram Temple, Chompuwek Temple, Phrasart Temple, Srirama North and South Temple, Sriyai Temple, Rath phrakongtum Temple, Kohphraya Jeng Temple, Philom Temple, Aumpawan Temple, Saniwong Temple, Baromracha-pisek Anusorn Temple the third one is the resources of festivals, art, and cultures of tourism in Nonthaburi Province general opinion is targeted at good item and fruit festivals of Nonthaburi Province which is the art, cultural, and traditional resources being worthy to travel 4) tourism activity resources is activities of floating market by visiting local ways of life 5) the tourism resources in service sectors the most opinion is on tourism resources in service sectors with public highway accommodating the extension of AEC: The expressway Sriratch bus transportation, passenger ship, travelling boat, and electric train

When it comes to SWOT Analysis for developing integrated sustainable tourism in Nonthaburi Province, it was found that the strength for developing tourism in Nonthaburi Province is over ancient temples and historical sites that reflect the trail of history. Meanwhile, the opinion over the weakness for developing tourism in Nonthaburi Province is on the loss of agricultural society due to the expansion of the city, the opportunity in developing tourism in Nonthaburi. The best opportunity for tourism management in Nonthaburi Province is to become the center of growing durian in the world while building the brand of the province as the global tourism destination. As for the opinion about the obstacles in developing tourism in Nonthaburi Province is on the plain waterside location easily susceptible to natural disasters. According to the analysis from a group of sample population, so the research would like to propose the guidelines for developing integrated sustainable tourism in Nonthaburi Province by integrating tourism resources covering four main aspects, which are environment, economy, society, culture, and psychology.

Keywords: Guidelines for developing tourism, integrated sustainable tourism in Nonthaburi Province

บทนำ

การพัฒนาประเทศด้วยการส่งเสริมการลงทุนและพัฒนาสินค้าบริการทางการท่องเที่ยวมีความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน กิจกรรมท่องเที่ยวแล้วแต่มีความสัมพันธ์กับบริบทโดยรอบในด้านต่างๆ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมหลายประเภท อาทิเช่น อุตสาหกรรมด้านที่พักแรม อุตสาหกรรมขนส่ง ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ธุรกิจการค้าและบริการ เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหาร และธุรกิจนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวในกิจกรรมรูปแบบต่างๆ เช่น การนวดผ่อนคลาย การเล่นกีฬา การผจญภัย เดินป่า ปีนเขา ล่องเรือ ฯลฯ จึงกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจอย่างมาก

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือการจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมและจิตใจ ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวตามขอบเขตของทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม ตระหนักถึงผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชน โดยประสานความต้องการของชุมชนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมต่อการท่องเที่ยวนั้นๆ การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการให้เกิดความยั่งยืนได้ ต้องมีการบูรณาการความคิดเห็น เปิดรับการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 4 กลุ่ม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชนหรือชุมชน ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว

จังหวัดนนทบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม เป็นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำเจ้าพระยา ที่ยังคงความเป็นชุมชนริมน้ำมีแหล่งประวัติศาสตร์และโบราณสถาน สะท้อนถึงอารยธรรมประเพณีดั้งเดิมนนทบุรีสามารถเที่ยวได้ตลอดปี ปัจจุบันแผนพัฒนาจังหวัดนนทบุรี พ.ศ. 2557-2560 ได้กำหนดวิสัยทัศน์จังหวัดว่า “เสริมสร้างและพัฒนาจังหวัดนนทบุรีให้กลายเป็นเมืองแห่งเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการผลิตภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจการค้า และการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมาตรฐานชีวิตและมีมูลค่าเพิ่ม” ตามนโยบายจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรีได้รับการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยดึงเอาเอกลักษณ์ ธรรมชาติ และทรัพยากรและวัฒนธรรมของจังหวัดมาร่วม เช่น ล่องเรือไหว้พระแก้ววัด งานแสดงสินค้าของดีเมืองนนท์ งานทุเรียนนนท์ ฯลฯ แต่โครงการที่มีส่วนใหญ่นี้ ไม่มีการวางแผนทางเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน กิจกรรมถูกจัดขึ้นในระยะเวลาสั้นๆ โดยความสำคัญทางการสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจมากกว่า สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความจำเป็นในการศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี ตลอดจนวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรีเพื่อวางแผนทางเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัด โดยอาศัยความคิดเห็นจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) ศึกษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดนนทบุรี
- 2) วิเคราะห์ศักยภาพ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนนทบุรี
- 3) สร้างแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดนนทบุรี

ประโยชน์ของการวิจัย

- 1) ทราบข้อมูลของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดนนทบุรี
- 2) ทราบศักยภาพ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนนทบุรี

3) ได้แนวทางในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดนันทบุรี

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้สมมติฐานของการวิจัยคือ ผลการศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดนันทบุรี สามารถพัฒนาเป็นแนวทางหรือแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดได้

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน คือ ผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้อาวุโสหรือผู้ที่คุ้นเคยและอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นเวลานาน ผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐและสมาชิกในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 31 คน ประกอบด้วย

1. เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนันทบุรี, เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น, กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วน จำนวน 8 คน
2. ภาคเอกชน ผู้ประกอบธุรกิจด้านการบริการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยว ผู้ประกอบการที่พักอาศัย ผู้ประกอบการร้านอาหาร และผู้ประกอบการด้านคมนาคมในเขตชุมชนดังกล่าว จำนวน 8 คน
3. ประชาชนท้องถิ่น คือผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตที่เป็นบริเวณที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของชุมชน จำนวน 8 คน
4. นักท่องเที่ยว คือ คนไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ภายในจังหวัดนันทบุรี จำนวน 7 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเพื่อศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดนันทบุรีและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนันทบุรีตลอดจนสร้างแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดนันทบุรีใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นทางการท่องเที่ยวของจังหวัดนันทบุรีกับกลุ่มตัวแทนจากภาครัฐ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวมถึงภาคประชาชนและนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว
2. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) และสภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ด้วยเทคนิค SWOT Analysis
3. วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด สรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดนันทบุรี

สรุปผลการวิจัย

1) ศึกษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดนันทบุรี

ผู้วิจัยพบว่า เกาะเกร็ด ซึ่งอยู่ในส่วนของทรัพยากรธรรมชาติ มีความสำคัญมากเป็นอันดับ 1 รองลงมาเป็นอันดับ 2 ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา คลองอ้อม คลองบางบัวทอง คลองมหาสวัสดิ์ และอันดับที่ 3 คือ อุทยานเฉลิมกาญจนาภิเษก วัดเฉลิมพระเกียรติ อันดับ 4 คือ สวนทุเรียนนนท์ ศูนย์ไม้ดอกไม้ประดับ ถนนสายดอกไม้บางใหญ่ ท้ายสุดในอันดับ 5 คือ อุทยานกาญจนาภิเษก อุทยานน้ำแห่งแรกของประเทศไทย สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ด้านทรัพยากรวัฒนธรรม การ

ท่องเที่ยววัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร วัดปรมย์ยิวาสวรรวิหาร วัดเขมาภิตาราม วัดชะลอ วัดโชติการาม วัดชมพูเวก วัดปราสาท วัดไทรมาเหนือใต้ วัดไทรใหญ่ วัดราษฎร์ประคองธรรม วัดเกาะพระยาแจ้ง วัดไผ่ล้อม วัดอัมพวัน วัดเสนาวงศ์ วัดบรมราชาภิเษกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) ได้รับความนิยมมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ชมสถาปัตยกรรม ศาลากลาง จังหวัดนนทบุรีหลังเก่า ศิลปกรรมแบบไทยผสมยุโรป โบราณสถานของชาติ อันดับ 3 คือ ศึกษาวิถีชีวิตชาวมอญเกาะเกร็ด และ อันดับ 4 คือ ท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรี พิพิธภัณฑ์ของเก่าโบราณชอยช้าง พิพิธภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาบ้านชาวมอญ พิพิธภัณฑ์บ้านครุมนตรี ตราโมท ท้ายสุดอันดับ 5 คือ เที่ยวชมชนคลองขนมหวาน บางบัวทอง ด้านทรัพยากร เทศกาลงานประเพณีและศิลปวัฒนธรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดนนทบุรี ต่อ เทศกาลผลไม้และของดีเมืองนนท์ ได้รับความนิยมมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือทำบุญตักบาตรพระร้อยแปด แข่งเรือยาว วันแรม 8 ค่ำ เดือน 12 และอันดับ 3 คือ งานสงกรานต์ชาวมอญ ประเพณีรำมอญ อ.ปากเกร็ด ส่วนอันดับ 4 คือ งานวัฒนธรรมสองฝั่งเจ้าพระยามหาเจษฎาบดินทร์ และอันดับสุดท้ายคือ คือ ประเพณีแห่เทียนพรรษาทางน้ำ อ.บางกรวย ด้านทรัพยากรท่องเที่ยวกิจกรรม การท่องเที่ยวตลาดน้ำ ชมวิถีชีวิตชุมชน เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดนนทบุรีที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ล่องเรือไหว้พระแก้ววัด ชมวิถีชีวิตริมฝั่งเจ้าพระยา อันดับ 3 คือ ชมสาธิตการทำขนมไทย ชุมชนบ้านขนมหวาน คลองบางบัวทอง อันดับ 4 คือ ชมการแข่งขันเรือยาว และอันดับ 5 คือ ชมการแข่งขันชกมวยไทยเฉลิมพระเกียรติ ด้านทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการ ความคิดเห็นที่มีต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการ มีทางหลวงแผ่นดิน สะดวก รองรับการขยายตัวของ AEC: ทางด่วนพิเศษศรีรัช รถประจำทางบริการขนส่ง เรือโดยสาร เรือท่องเที่ยว และ รถไฟฟ้า มีความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนนทบุรีมากที่สุดรองลงมาอันดับ 2 ร้านอาหารริมน้ำแควี่ครีน ร้านระเบียงน้ำ ร้านสวนทิพย์ ร้านสองฝั่งคลอง, มีโรงพยาบาลระบบคุณภาพมาตรฐาน (โรงพยาบาลนนทเวช โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ โรงพยาบาลเว็ลด์เมดิคัลเซ็นเตอร์) ค่าอันดับ 3 คือ มีที่พักแรมได้มาตรฐาน (โรงแรมริชมอนด์ บ้านอิงน้ำเฮลท์ รีสอร์ทแอนด์สปา โรงแรมพักพิงอิงทาง โรงแรมโนโวเทลอิมแพค) และอันดับ 4 คือ มีร้านค้าจำหน่ายสินค้า OTOP สินค้าที่ระลึกแรกของประเทศไทย สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์

2) ผลการวิเคราะห์ทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนนทบุรี พบว่า จุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนนทบุรีคืออุดมด้วยวัดเก่าแก่และโบราณสถาน สะท้อนถึงร่องรอยประวัติศาสตร์ รองลงมาอันดับ 2 คือ มีพื้นที่ติดแม่น้ำ มีคลองหลายสาย ได้สัมผัสวัฒนธรรมและวิถีชุมชนริมน้ำ อันดับ 3 คือ การท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี สะดวกใช้เวลาไม่มากในการเดินทางจากกรุงเทพมหานครและสนามบิน อันดับ 4 คือ จังหวัดนนทบุรีเป็นสถานที่ปลูกทุเรียนนนท์ผลไม้ทรงอนุรักษ์ที่แพงและอร่อยที่สุดในโลก ตั้งอยู่ภาคกลางสามารถท่องเที่ยวได้ตลอดปี และอันดับ 5 คือ มีการขยายระบบการคมนาคม เชื่อมโยงสู่ภูมิภาคต่างๆ ในขณะที่ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี การสูญเสียสังคมเกษตรกรรม จากการขยายตัวของเมือง เป็นประเด็นที่ควรตระหนักมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ การเพิ่มจำนวนของประชากร ทำให้เกิดมลพิษทางสิ่งแวดล้อม อันดับ 3 คือ วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมถูกกลืนไปกับความเจริญทางวัตถุ อันดับ 4 คือ ขาดคณะกรรมการที่มีทักษะในการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ และอันดับ 5 คือ ขาดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี อันดับ 1 คือ การผลักดันจังหวัดนนทบุรีให้ เป็นศูนย์กลางการปลูกทุเรียนนนท์อันดับหนึ่งของโลก สร้างแบรนด์นนทบุรีแหล่งท่องเที่ยวสู่ระดับสากล รองลงมาอันดับ 2 คือ การสร้างสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สร้างการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน อันดับ 3 คือ การขยายตลาดท่องเที่ยวจากการขยายตัวของระบบขนส่ง อันดับ 4 คือ การสร้างรายได้ เกิดการจ้างงาน สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และอันดับ 5 คือ พัฒนาเป็นประตูสู่การท่องเที่ยวทางอารยธรรม

แห่งเอเชีย ในขณะที่ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนันทบุรี โดยความคิดเห็นที่มีต่อทำเลที่ตั้งซึ่งเป็นที่ราบลุ่มริมน้ำ ประสบปัญหาอุทกภัยโดยง่ายเป็นปัญหามากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ แหล่งท่องเที่ยวถูกปรับปรุงจนเสียความเป็นเอกลักษณ์และภูมิทัศน์ที่สวยงาม อันดับ 3 คือ ปัญหาการเพิ่มจำนวนแรงงานอพยพจากการก่อสร้างสาธารณูปโภค อันดับ 4 คือ มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์คล้ายคลึงกับจังหวัดใกล้เคียงและอันดับ 5 คือ ความไม่มั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจ กระทบต่อภาพลักษณ์

3) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดนันทบุรีควรมีองค์ประกอบของภาคีการท่องเที่ยว ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชนหรือชุมชน ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว และดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อพัฒนา การท่องเที่ยวไปในทางที่ยั่งยืน ได้ครบในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและด้านจิตใจ

1) ด้านสิ่งแวดล้อม โดยวางแผนการพัฒนาจังหวัดนันทบุรีเป็นศูนย์อนุรักษ์พันธุ์ทุเรียนที่โดดเด่นระดับโลก สร้างแหล่งเรียนรู้ เพาะปลูก และอนุรักษ์ทุเรียนหนที่ดั้งเดิมโดยกำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ที่ 1 การใช้ประโยชน์ที่ดินในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ โครงการที่ 1 จัดแบ่งพื้นที่เป็นเขตเศรษฐกิจการท่องเที่ยว, โครงการที่ 2 จัดตั้งคณะกรรมการผู้ที่มีทักษะในการท่องเที่ยว จัดทำแผนและประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัด, โครงการที่ 3 กำหนดขีดความสามารถในการพัฒนาการท่องเที่ยว, โครงการที่ 4 ปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม, โครงการที่ 5 สร้างแหล่งเรียนรู้เพาะปลูกและอนุรักษ์ทุเรียนหนที่ดั้งเดิม, โครงการที่ 6 ท่องเที่ยวปลอดภัย สบายใจ สร้างทางปั่นจักรยานเพื่อชมสวน, โครงการที่ 7 จัดทำแผนที่และป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจน, โครงการที่ 8 กำหนดพื้นที่สีเขียว เพื่อการพักผ่อนและันทนาการ, โครงการที่ 9 ปรับปรุงห้องสุขาในแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน, โครงการที่ 10 สร้างศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวประจำจังหวัด, โครงการที่ 11 ออกแบบเส้นทางและพัฒนาระบบขนส่งให้เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัด, โครงการที่ 12 จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือและรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรได้แก่ โครงการที่ 1 “แปลงเสียให้สวย” นำผักตบชวามาแปรรูปเป็นสินค้าชุมชน โครงการที่ 2 สร้างธนาคารขยะในชุมชน โครงการที่ 3 อนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศ สวนผลไม้ และพันธุ์ผลไม้พื้นเมืองของจังหวัดนันทบุรี โครงการที่ 4 รมรงค์ใช้พลังงานแสงอาทิตย์ของที่พักแรมในจังหวัดนันทบุรี โครงการที่ 5 ลดการใช้คาร์บอนไดออกไซด์ จัดทัวร์ปั่นจักรยานลุยสวน โครงการที่ 6 ปรับภูมิทัศน์จุดบ่อวางระบบกักน้ำ กำจัดน้ำเสียในชุมชนแหล่งท่องเที่ยว โครงการที่ 7 โครงการทิ้งถ้วยจายรับ สอดส่องการทิ้งขยะ คนทิ้งเสียค่าปรับคนถ่ายได้รางวัล โครงการที่ 8 นำชาวบ้านชุดลอกคูคลอง เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ โครงการที่ 9 ร่วมทุนสร้างโรงไฟฟ้าขยะ แปลงขยะให้กลายเป็นพลังงานในชุมชน โครงการที่ 10 จัดอบรมชุมชน เตรียมรับมืออุทกภัย พื้นฟูบูรณะสวนเกษตรและโบราณสถาน

กลยุทธ์ที่ 3 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ โครงการที่ 1 จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงเข้าไว้ด้วยกัน โครงการที่ 2 การจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการโครงการที่ 3 จัดทำแพ็คเกจท่องเที่ยว ชม ชิม ชื้อ ผลไม้ของดี 4 จังหวัด (กทม.-นันทบุรี-พุมธานี-อยุธยา)

2) ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม โดยพัฒนาจังหวัดนันทบุรีให้เป็นสถาบันเรียนรู้ศึกษาอารยธรรมมอญ อบรมปลูกจิตสำนึก ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตชุมชน

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาจิตใจ ได้แก่ โครงการที่ 1 จัดอบรมฝึกปฏิบัติธรรมพัฒนาจิตใจ โครงการที่ 2 จัดอบรมภาวะผู้นำ โครงการที่ 3 จัดอบรมการพัฒนาตามแนวพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง โครงการที่ 4 จัดอบรมการพัฒนาการท่องเที่ยวพุทธเศรษฐศาสตร์ โครงการที่ 5 ประกวดภาพถ่ายสะท้อนศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน โครงการที่ 6

โครงการทดสอบอารมณ์ด้วย Social Media โครงการที่ 7 โครงการธรรมะ delivery โครงการที่ 8 โครงการคนนทท์
ถือศีล 5

กลยุทธ์ที่ 2 การปลูกจิตสำนึก ได้แก่ โครงการที่ 1 จัดตั้งกลุ่มชุมชนรักษามูบบ้าน โครงการที่ 2 สร้างจิตสำนึกด้าน
ความผูกพันกับวัฒนธรรมของชุมชน โครงการที่ 3 อบรมปลูกจิตสำนึกด้านความหวงแหนวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต
ชุมชนโครงการที่ 4 อบรมการต้อนรับและคุณลักษณะของการเป็นเจ้าบ้านที่ดีโครงการที่ 5 โครงการหมู่บ้านจารีต

กลยุทธ์ที่ 3 การอนุรักษ์วัฒนธรรม ได้แก่ โครงการที่ 1 จัดตั้งสถาบันพิพิธภัณฑที่พื้นบ้านของท้องถิ่นภาคกลาง
โครงการที่ 2 จัดตั้งศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาภาคกลาง โครงการที่ 3 จัดตั้งสถาบันอาหารไทยนานาชาติ
โครงการที่ 4 จัดตั้งคณะกรรมการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและโบราณสถาน โครงการที่ 5 อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม
ชุมชน โครงการที่ 6 อนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมด้านประเพณี โครงการที่ 7 อนุรักษ์วิถีชีวิตการเกษตรของชุมชน โครงการที่ 8
อนุรักษ์ภูมิปัญญาชุมชนด้านหัตถกรรมท้องถิ่น โครงการที่ 9 อนุรักษ์ภูมิปัญญาชุมชนด้านอาหาร โครงการที่ 10 อนุรักษ์
โบราณวัตถุและโบราณสถานชุมชน โครงการที่ 11 จัดตั้งศูนย์ศึกษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคกลาง โครงการที่ 12 จัดตั้ง
ศูนย์ศึกษาวิถีชีวิตคนนทท์บุรี

3) ด้านเศรษฐกิจ พัฒนาการท่องเที่ยว สร้างนวัตกรรมใหม่ในการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ
ท้องถิ่นและกระจายรายได้สู่ชุมชน

กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการด้านการตลาด ได้แก่ โครงการที่ 1 การวางแผนการตลาดเชิงยุทธศาสตร์ วิจัยแรงจูงใจและ
ความพึงพอใจกลุ่มตลาดจีนและอินเดีย โครงการที่ 2 การกำหนดและวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย โครงการที่ 3 การพัฒนา
ภาพลักษณ์และสร้างตราสินค้า โครงการที่ 4 จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ เชิญชวนโดยผู้มีชื่อเสียงของจังหวัด โครงการที่ 5
จัดทำ website การท่องเที่ยวโดยชุมชน โครงการที่ 6 เชิญนักข่าวมาเยี่ยมชมสถานที่ โครงการที่ 7 ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ
โฆษณาในหลายๆ ช่องทาง โครงการที่ 8 โครงการร่วมทุนเอเชียเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โครงการที่ 9 โครงการนทท์บุรี
ประตูสู่การท่องเที่ยวไร้พรมแดน โครงการที่ 10 จัดทำการตลาดออนไลน์รองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวยุคใหม่

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ โครงการที่ 1 สร้างแพ็คเกจท่องเที่ยวชุมชน
โครงการที่ 2 สร้างเส้นทางศึกษาธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชน โครงการที่ 3 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โครงการ
ที่ 4 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวศึกษาประวัติศาสตร์ อารยธรรมมอญ โครงการที่ 5 จำลองเหตุการณ์ย้อนรอยประวัติศาสตร์
เมืองหน้าด่าน ย้อนตำนาน ร.3 โครงการที่ 6 นทท์บุรีประตูสู่ทวารวดี โครงการที่ 7 นทท์บุรีประตูสู่ดินแดนสุวรรณภูมิ
โครงการที่ 8 ลอยประทีปสายสองฝั่งน้ำเจ้าพระยา โครงการที่ 9 แห่เทียนสายตลอดสองฝั่งเจ้าพระยา โครงการที่ 10 ถนน
สายวัฒนธรรมขมติกเก่าบริเวณท่าน้ำนนท์ โครงการที่ 11 ถนนคนเดิน ตลาดนตรถไฟฟ้าสถานีพระนั่งเกล้า โครงการที่ 12
ตลาดน้ำสามสะพานบริเวณหน้าวัดไทรมาเหนือ โครงการที่ 13 ล่องเรือหางยาวไหว้พระชมวิถีชีวิตริมฝั่งน้ำ โครงการที่ 14
ปั่นจักรยานชมสวน ร่วมปลูกทุเรียนพันธุ์อนุรักษ์ โครงการที่ 15 สร้างมาตรฐานที่พักแรมและภัตตาคารโครงการที่ 16
แพทย์ทางเลือก สร้างสถานพักฟื้นด้วยธรรมชาติบำบัด โครงการที่ 17 พัฒนาอาหารและสินค้า OTOP ชุมชน โครงการที่
18 พัฒนากิจกรรมและมหรหกรรมท่องเที่ยวในชุมชน โครงการที่ 19 ดนตรีกลางน้ำ โครงการที่ 20 อาหารและผลไม้พื้นเมือง
โครงการที่ 21 งานแสดงรถเก่ากลางน้ำ โครงการที่ 22 เทศกาลดนตรีริมน้ำ โครงการที่ 23 จัดมหรหกรรมมวยไทยกลางน้ำ
แห่งแรกในประเทศไทย โครงการที่ 24 จัดตั้งสถาบันสมุนไพรแผนไทย โครงการที่ 25 พัฒนา homestay เพื่อ
รองรับความต้องการของตลาดอาเซียน โครงการที่ 26 ยกระดับอาหารท้องถิ่นและ OTOP สู่มาตรฐานสากล โครงการที่
27 ทัวร์หมู่บ้านมอญย้อนรอยวัฒนธรรมมอญที่เกาะเกร็ด โครงการที่ 28 ศึกษาวัฒนธรรมสี่ศาสนา พุทธ คริสต์ อิสลาม จีน
ที่บางบัวทอง

กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ โครงการที่ 1 จัดตั้งคณะกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน โครงการที่ 2 อบรมทักษะการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ โครงการที่ 3 ยกระดับคุณภาพและ บริการการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล โครงการที่ 4 รักษาและเสริมสร้างจุดแข็งของการท่องเที่ยวจังหวัดนันทบุรี โครงการที่ 5 สร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด โครงการที่ 6 สร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว โครงการที่ 7 แสวงหาเงินทุนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โครงการที่ 8 จัดระบบขนส่งเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ใกล้เคียงทั่วทั้งเมือง โครงการที่ 9 สร้างจุดเด่นของเมือง ถนนเฉลิมพระเกียรติ ปลุกดันนทรี ซึ่งต้นไม้ประจำจังหวัด เหลืองสะพรั่ง ดึงดูด นักท่องเที่ยว

4) ด้านสังคม พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนและเป็นเมืองที่น่าอยู่ ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่ โครงการที่ 1 จัดตั้งเครือข่ายและคณะกรรมการ ออรัรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมในชุมชน โครงการที่ 2 ตั้งสมาคมผู้ประกอบการท่องเที่ยวในจังหวัดนันทบุรี โครงการที่ 3 สร้างการท่องเที่ยวเชื่อมโยง (Cluster) กับชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวบริเวณรอบๆ

กลยุทธ์ที่ 2 การกระจายรายได้สู่ชุมชน ได้แก่ โครงการที่ 1 จัดตั้งระบบสหกรณ์หรือกลุ่มชุมชนด้านการท่องเที่ยว โครงการที่ 2 อบรมทักษะผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME ด้านที่พักแรมและร้านอาหาร) โครงการที่ 3 จัดอบรม พัฒนาฝีมือ โครงการที่ 4 จัดอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โครงการที่ 5 อบรมภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวแก่ชุมชน โครงการที่ 6 ส่งเสริมการขาย จัดงานแสดงสินค้าชุมชน โครงการที่ 7 สร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าท้องถิ่น อาหาร ของฝากที่ ระลึก

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาชุมชนให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ ได้แก่ โครงการที่ 1 สร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรม การท่องเที่ยวในจังหวัดนันทบุรี โครงการที่ 2 จัดตั้งองค์กรในการจัดการดูแลอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โครงการที่ 3 จัดตั้งองค์กร ในการจัดการดูแลอนุรักษ์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรม โครงการที่ 4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยศึกษาภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนันทบุรี สรุปได้ว่า ในด้านที่ตั้งและทรัพยากร การท่องเที่ยว ถือเป็นจุดแข็งของจังหวัดนันทบุรี คืออยู่ในเขตภูมิอากาศดี ที่สามารถเที่ยวได้ตลอดปี มีความสะดวกในการ เดินทาง รองรับการเดินทางหลากหลายประเภท อาทิเช่น เรือ รถประจำทาง และรถไฟฟ้า โดยใช้เวลาเดินทางไม่นานจาก กรุงเทพมหานคร นันทบุรีมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่โดดเด่น คือ แม่น้ำเจ้าพระยา และมีวิถีชีวิตเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ที่ทรงคุณค่า ทั้งโบราณสถานโบราณวัตถุ และวัดเก่าที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน จุดอ่อน คือ ขาดความร่วมมือของคน ในชุมชน เพราะมีวิถีความเป็นเมืองมากขึ้น ต่างคนต่างอยู่ ต่างทำงาน ขาดการประชาสัมพันธ์และยังขาดหน่วยงานที่ รับผิดชอบเรื่องการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ ขาดคณะกรรมการดูแลด้านการท่องเที่ยว ทรัพยากรบุคคลมีน้อย ทำให้ การทำงานไม่คล่องตัวเท่าที่ควร นโยบายไม่มีความต่อเนื่องด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ความเจริญทางวัตถุเพิ่มมากขึ้น แต่สังคมเกษตรกรรมลดลง และเกิดการเลือนหายของวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม โอกาส นันทบุรีสามารถที่จะขยายตัว ด้านการท่องเที่ยว พัฒนาความสะดวกสบายในการเดินทางมาท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ได้ ทั้งยังกระตุ้นการ อนุรักษ์ที่ยั่งยืน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่งเสริมสินค้าท้องถิ่น สร้างตราสินค้าท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จัก พัฒนาผลิตภัณฑ์ ชุมชน เพิ่มมูลค่าสินค้าประจำจังหวัดโดยการแปรรูป ทำให้เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน สร้างความมั่นคงให้ ประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสให้เกิดกระแสอนุรักษ์สนับสนุนและส่งเสริมผลิตภัณฑ์เรียนนนที่ให้เป็นที่ยูัจักในระดับโลก ส่งเสริมเครื่องปั้นดินเผาเกาะเกร็ดให้เป็นที่ยูัจักในวงกว้างมากขึ้น และพัฒนาให้จังหวัดนันทบุรีเป็นที่ยูัจักทั้งทางธรรมชาติ

และวัฒนธรรม สร้างความสมดุลระหว่างธรรมชาติ ความเจริญและวัฒนธรรม ในทางกลับกัน การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดนันทบุรี มีอุปสรรคจากภายนอก ได้แก่ ปัญหาการจราจรติดขัดหนาแน่น ปัญหาอุทกภัย ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาการจัดการขยะ ปัญหาการระบายน้ำเสีย ซึ่งมีผลพิษมาก ส่งผลต่อความเสื่อมโทรมของธรรมชาติ ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาก่อสร้างที่อยู่อาศัยและสาธารณูปโภคต่างๆ เกิดปัญหาประชากรแฝง ก่อให้เกิดอาชญากรรม และปัญหาความไม่มั่นคงทางการเมือง ทำให้ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาที่ไร้ทิศทาง โดยไม่มีการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้น ควรพัฒนาการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ชัดเจนตามปัจจัยดังต่อไปนี้

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่

1) ศักยภาพในการเข้าถึงพื้นที่ มีถนน ป้ายบริการรถประจำทาง 2) สภาพภูมิอากาศและที่ตั้งเหมาะสมต่อการท่องเที่ยว 3) วิถีชีวิตที่ สวยงาม เหมาะสมกับการพักผ่อนและกิจกรรมท่องเที่ยว 4) ทรัพยากรวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตมีเอกลักษณ์และดึงดูดใจ 5) มีทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่น ความอุดมสมบูรณ์ของพืชและสัตว์ 6) ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในอนาคต

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน

1) มีแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) การแบ่งเขตพื้นที่ที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับสิ่งอำนวยความสะดวก 3) การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่เพื่อป้องกันกับผลกระทบทรัพยากร 4) การจัดการด้านการให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว 5) การจัดการขยะ คุณภาพน้ำใช้และน้ำทิ้งที่มีประสิทธิภาพ 6) การจัดการด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรม การเรียนรู้ และการปลูกจิตสำนึก

1) ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องได้ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม 2) ประชาชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์ด้านเศรษฐกิจมีการกระจายรายได้ 3) ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว และมีความเข้มแข็ง 4) มีโอกาสในการรับการสนับสนุนการพัฒนาท่องเที่ยวจากภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่าง ๆ 5) มีการสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1) มีกิจกรรมหลากหลายที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และเอื้อต่อการปลูกจิตสำนึก 2) มีวิธีการสื่อความหมายที่หลากหลายและเหมาะสมกับความสนใจของนักท่องเที่ยว 3) กิจกรรมสามารถให้ประสบการณ์ที่น่าพึงพอใจและมีความคุ้มค่าในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว 4) กิจกรรมเสริมสร้างความตระหนักรู้ต่อผลกระทบด้านทรัพยากรแก่ชุมชน นักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดนันทบุรี และให้ความสำคัญต่อความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำหน้าที่อย่างถูกต้องและจริงจัง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด พร้อมกันนี้ควรพัฒนาสภาพพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงามสามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- เขมินทรา อมตสกุล. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนเกาะเกร็ด อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นิภารัตน์ สายประเสริฐ. (2553). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- พยอม ธรรมบุตร. (2546). แบบการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2546). แบบรายการตรวจสอบการศึกษาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2546). เอกสารประกอบการเรียนการสอนหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2556 จาก www.tourismkm-asean.org
- สำนักงานจังหวัดนนทบุรี. แผนพัฒนาจังหวัดนนทบุรี พ.ศ. 2557-2560 สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2556 จาก www.nonthaburi.go.th
- สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (2554). CBT มีมิติ พื้นที่ทางสังคมของชุมชนในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยว สร้างการเรียนรู้ระหว่างเจ้าของบ้านกับผู้มาเยือน (พิมพ์ครั้งที่ 1). เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.
- ภาดาวิดา รังสี (2550). ความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐ เอกชน และชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา บ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ปร.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วัลลภ คล่องพิทยาพงศ์ (2551). เส้นทางบุญแก้ววัดปริมณฑล นนท์-ปทุม (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: รักคนอ่าน.
- เอกชัย บุญยาพิชฐาน (2553). คู่มือวิเคราะห์ SWOT อย่างมืออาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.